

De biologisch-dynamische bedrijfsvoering van Max en Ben van Tilburg is niet gebaseerd op een hocus-pocusfilosofie, maar op weloverwogen en evenwichtige bedrijfskeuzen. Het resultaat: aansprekende bedrijfskengetallen en recent drie biologische honderdtonners.

Ben van Tilburg: 'In de winter van 2006-'07 is er geen kilo krachtvoer aangekocht'

De drie biologische honderdtonners

De combistal met op de voorgrond het uitgemeste potstalgedeelte

Nog twee dijken en dan begint de Waddenzee. In de bijna noordelijkste polder van Nederland runnen Max (61) en Ben (33) van Tilburg en Mieke Frijters (28) een gemengd bedrijf met 85 melkkoeien en een akkerbouwtaak. De ondernemers uit Hornhuizen wonen sinds 2002 op het voormalige akkerbouwbedrijf. 'Wij zijn destijds uit het Utrechtse Hagestein vertrokken omdat Rijkswaterstaat meer ruimte voor de rivier de Lek wilde hebben', vertelt Ben van Tilburg. 'Mijn vader wilde geen genoeg nemen met mindere grond, dus iedere keer als we boerderijen gingen bekijken, nam hij de palenboor mee om het bodemprofiel te beoordelen.'

'Binnen onze ecologische bedrijfsvoering is de kwaliteit van de grond extra belangrijk', vult Max van Tilburg aan. 'Grond is geen belegging, zoals tegenwoordig wel eens wordt beweerd, maar een productiefactor die van groot belang is. Het bodemprofiel is hier bijna ideaal en bestaat uit een 20 tot 40 procent afslibbare, kalkrijke kleilaag met een dikte van een halve tot een hele meter. Daaronder zit fijn zand met een geweldige capillaire werking, dat hebben we onlangs tijdens die droge periode weer kunnen merken. Bovendien heeft deze grond een laag organischestofgehalte en dat is gunstig voor een goede grasklaverweide.'

Verbreding boven groei

Voordat Max van Tilburg in 1989 overschakelde op ecologische landbouw had hij al uitvoerig geëxperimenteerd om met klaver de kunstmestgift op te vangen. 'Het kan biologisch, was mijn constatering', vertelt Max. 'Bij veehouders waar de klaver mislukt, is het stikstofniveau te hoog en wordt er te veel stikstof verstrekt. Wij bemesten per keer ongeveer 15 kuub mest per hectare en dat aangemengd met veel water.'

'Zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen halen we een grasopbrengst van 11 ton droge stof per hectare en een maisopbrengst van 13 ton droge stof per hectare', heeft Ben snel paraat. 'Wij zijn heel zuinig op onze grond, doen al het landwerk

zelf en komen nooit met zware machines op het land. We zijn alert op structuurschade, omdat wij nergens mee kunnen corrigeren.'

Aan de basis van de omschakeling stond ook een goede afzet met een meerprijs van 10 gulden per kilogram melk. 'Bovendien houden wij van uitdaging. Verbreding vinden wij leuker dan schaalvergroting en wij denken ook dat dit meer oplevert', stelt Ben. De familie Van Tilburg melkt op dit moment een quotum vol van 625.000 kg, heeft 80 hectare land in eigendom en huurt nog 18 hectare bij. Het huidige bouwplan bestaat naast grasland uit vijf hectare wortelen, vijf hectare uien, vijf hectare tarwe – voor eigen gebruik – en vijfenhalve hectare mais.

'Vier jaar geleden zijn we omgeschakeld naar een biologisch-dynamische bedrijfsvoering', vertelt Ben. 'We krijgen in vergelijking met een gangbaar bedrijf nu 10,7

eurocent meer voor de melk, maar daarvoor moeten we wel aan voorwaarden voldoen. Zo blijven de hoorns op de koeien, werken we met preparaten voor bijvoorbeeld meer bodemleven, moeten we honderd procent biologisch krachtvoer voeren en is het een voorwaarde dat de dieren meer vierkante meter leefruimte in de stal hebben. In 2002 hebben we daarom de huidige combistal gebouwd met voor iedere koe een plek aan het voerhek en in totaal 80 ligboxen en ruimte voor 60 koeien in de potstal. Jaarlijks kost dat wel 85 ton ecologische stro.'

Geen krachtvoeraankoop

Ben en Mieke geven eerlijk aan dat het biologisch-dynamisch principedenken, nadat ze twee jaar geleden in het bedrijf zijn gestapt, bij hen nog wat moet

groeien en kijken richting Max wanneer dit onderwerp ter sprake komt. 'Alles op aarde heeft een evenwichtige kracht. Dat komt al snel over als hocus-pocus, maar het is een feit dat de invloed van de kosmos bijvoorbeeld merkbaar is bij eb en vloed. Wij moeten niet altijd dwars tegen de natuurwetten in willen gaan. Bij ons komt het rekening houden met de natuur ook de technische resultaten ten goede, bijvoorbeeld bij de goede bereiding van een zaaibed. Bovendien spreekt de energiezuinige manier van boeren ons aan door het niet gebruiken van kunstmest en beperkt gebruik van krachtvoer.'

Het streven van de familie Van Tilburg is om zo veel mogelijk zelfvoorzienend te zijn. 'In de winter van 2006-2007 hebben we niets aangekocht, ook geen kilo krachtvoer', vertelt Ben. 'In de nazomer en herfst laten we zo veel mogelijk gras

drogen en in grasbrok persen. Samen met de eigenverbouwde tarwe is dat ons krachtvoer. Het afgelopen jaar hebben we door opschaling van de akkerbouwtaak wel wat krachtvoer bij moeten kopen. In een jaar tijd was dat 25 ton krachtvoer en 12 ton tarwe. De totale krachtvoergift, bestaande uit tarwe en grasbrok, is inclusief jongvee 1000 kilo per koe per jaar.'

Eigen en blaarkopstieren

Het rollend jaargemiddelde van de veestapel ligt bij een leeftijd van 5.11 jaar op 7537 kg melk met 3,91% vet en 3,41% eiwit. 'We halen wat betreft productie niet het onderste uit de kan. Voor ons is gezondheid belangrijker', stelt Ben. 'Wij voeren de koeien daarom structuurrijk en iets onder de eiwitnorm. Dat komt de kwaliteit van benen en klauwen ten goede', vertelt Max, terwijl hij de koeien,

waarvan er niet één kreupel loopt, uit de wei drijft.

'Om voldoende productie onder de koeien te houden gebruiken we geen negatieve melkstieren. Wel streven we naar een efficiënte, niet al te grote, laatrijpe koe. Met name Tops, Labelle en Archibald hebben het bij ons goed gedaan', vertelt Ben. 'Nu gebruiken we onder andere wat Kian, Lightning, Spencer en nog steeds Labelle. Maar we zetten op dit moment vooral in op stieren uit eigengefokte lijnen. Van deze families weten we dat ze goed presteren onder onze biologisch-dynamische bedrijfsomstandigheden. Daarnaast kruisen we in met de meest melkrijke Groninger blaarkopstieren, zoals Italië's Paul, om een koe te fokken die onder sobere omstandigheden kan produceren en nog ouder kan worden. Maar ontevreden over de holsteins zijn we nooit geweest.'

Vol trots laten Max en Ben een drietal klok gave oude koeien zien die de grens van 100.000 liter inmiddels slechtten. 'Deze koeien zijn vanaf hun geboorte biologisch grootgebracht en hebben al hun melk biologisch geproduceerd. We hadden nog een vierde, maar die leeft inmiddels niet meer.'

'Momenteel zijn de koeien gemiddeld bijna zes jaar oud, over tien jaar moet dat gemiddelde twee jaar hoger liggen', stelt Max. 'Wanneer je in staat bent het op veel punten net iets beter te doen dan je collega's, verdien je al gauw een jaarinkomen meer. Oude koeien, eenvoudige mechanisatie, goed graslandbeheer en een goede ruwvoerwinning zijn voor ons van die punten die je goed moet doen en die in evenwicht moeten zijn.' Met het op tafel komen van de financiële jaarrapporten onderbouwt Van Tilburg zijn mening met feiten. De kritieke melkopbrengst over boekjaar 2006 (het rapport over 2007 was nog niet klaar) bedroeg onder biologisch-dynamische bedrijfsomstandigheden enkel gerekend met de melkveetak 21,5 eurocent.

Florus Pellikaan

Max van Tilburg: 'Grond is geen belegging, maar een belangrijke productiefactor'

Streven naar evenwicht

